

Üldine teave - Soome

Juhime tähelepanu sellele, et käesoleva lehekülje originaalkeelset versiooni on hiljuti muudetud. Valitud keeleversiooni meie töötajad parajasti tõlgivad.

SISUKORD

- 1 Kuidas koostatakse surma puhuks tehtud korraldus (testament, ühine testament, pärimisleping) vara üleminekuks?
- 2 Kas korraldus tuleb registreerida? Kui jah, siis kuidas?
- 3 Kas surma puhuks tehtavatele korraldustele esineb muid piiranguid (nt pärandi sundosa)?
- 4 Kui surma puhuks ei ole korraldust tehtud, kes pärib siis ja kui palju?
- 5 Milline ametiasutus on pädev:
 - 5.1 pärimisasjades?
 - 5.2 võtma vastu pärandi vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?
 - 5.3 võtma vastu annaku vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?
 - 5.4 võtma vastu pärandi sundosa vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?
- 6 Lühikirjeldus siseriikliku õiguse kohase pärimismenetluse, sealhulgas pärandvara likvideerimise ja pärandvara jagamise kohta (sealhulgas teave selle kohta, kas kohus või muu ametiasutus algatab pärimismenetluse ametiülesande korras).
- 7 Kuidas ja millal saab isikust pärija või annakusaaja?
- 8 Kas pärija pärib ka surnu võlad? Kui jah, siis millistel tingimustel?
- 9 Milliseid dokumente ja/või millist teavet üldjuhul nõutakse kinnisvara registreerimiseks?
 - 9.1 Kas pärandi hooldaja määramine on kohustuslik või taotluse korral kohustuslik? Kui see on kohustuslik või taotluse korral kohustuslik, milliseid samme tuleb selleks astuda?
 - 9.2 Kellel on õigus surma puhuks tehtud korraldus täide viia ja/või pärandit hooldada?
 - 9.3 Millised on pärandi hooldaja volitused?
- 10 Millised dokumendid antakse üldjuhul välja siseriikliku õiguse kohaselt pärimismenetluse jooksul või selle lõpus, tõendades pärandisaajate staatust ja õigusi? Kas neil on konkreetne tõendusjõud?

Käesolev teabeleht on koostatud koostöös Euroopa Liidu Notariaatide Nõukoguga.

1 Kuidas koostatakse surma puhuks tehtud korraldus (testament, ühine testament, pärimisleping) vara üleminekuks?

Pärimisasjad on reguleeritud pärimisseadustikuga (40/1965). Surma puhuks saab varaga seotud korraldusi teha üksnes testamendiga. Testament peab olema koostatud kirjalikult kahe tunnistaja samaaegsel juuresolekul. Testamendi koostamise ajal peab testaator testamendi allkirjastama või kinnitama varem antud allkirja õigsust. Tunnistajad peavad testamendi kinnitama oma

allkirjaga pärast seda, kui testaator on sellele alla kirjutanud või kinnitanud oma varem antud allkirja õigsust. Teatavatel erandjuhtudel võib ka suuline testament olla siduv.

Samuti on võimalik teha vastastikune testament, mille enamikul juhtudel koostavad abikaasad eesmärgiga anda omandiõigus üle ühelt abikaasalt teisele. Vastastikuste testamentide suhtes kohaldatakse samu vorminõudeid nagu muude testamentide suhtes. Abikaasade vastastikuste testamentide suhtes kohaldatavaid norme kohaldatakse ka registreeritud kooselu partnerite vastastikuste testamentide suhtes.

2 Kas korraldus tuleb registreerida? Kui jah, siis kuidas?

Soome ametiasutused ei pea testamentide registrit.

3 Kas surma puhuks tehtavatele korraldustele esineb muid piiranguid (nt pärandi sundosa)?

Testeerimisvabadus on piiratud, eesmärgiga kaitsta lahkunu otseste alanejate sugulaste ja abikaasa huve. Otsestel alanejatel sugulastel ja lapsendatud lastel, samuti nende alanejatel sugulastel, on õigus sundosale lahkunu pärandvarast. Sundosa moodustab poole pärandi selle osa väärtusest, mille pärija saaks seadusjärgse pärimise korral.

Ka abikaasa on kaitstud tema abikaasa surma korral, kui pärimine toimub testamendi alusel. Üleelanud abikaasale jääb surnud abikaasa kogu vara, välja arvatud juhul, kui otsene alaneja sugulane esitab avalduse pärandvara jagamiseks või kui lahkunu tehtud testamendist tuleneb teisiti. Üleelanud abikaasa jagamatusse valdusesse võib alati siiski jääda abikaasade ühine kodu, samuti igapäevased majatarbed, välja arvatud juhul, kui üleelanud abikaasale kuulub elamu, mis on koduks sobilik.

4 Kui surma puhuks ei ole korraldust tehtud, kes pärib siis ja kui palju?

Esimeses järjekorras päriavad seadusjärgselt otsesed alanejad sugulased, kes igaüks saab võrdse osa pärandvarast. Kui laps on surnud, astuvad tema asemele tema mis tahes alanejad sugulased ja perekonna iga liin saab võrdse osa pärandvarast.

Kui lahkunu oli abielus ja tal puuduvad üleelanud otsesed alanejad sugulased, pärib surnud abikaasa vara peamiselt üleelanud abikaasa. Registreeritud kooselu partneritel on õigus pärida abikaasadega samadel tingimustel.

Kui lahkunul ei ole ühtegi üleelanud otsest alanejat sugulast ja ta ei olnud surma ajal abielus, päriavad lahkunu vara tema isa ja ema, kes kumbki saavad poole pärandvarast. Kui lahkunu isa või ema on surnud, jagatakse tema osa lahkunu vendade ja õdede vahel. Kui vend või õde on surnud, astuvad venna või õe asemele tema alanejad sugulased ja perekonna iga liin saab võrdse osa pärandvarast. Kui vendi-õdesid ei ole või neil ei ole alanejaid sugulasi, kuid elus on üks lahkunu vanematest, siis pärib kogu vara see vanem.

Kui ükski eespool nimetatud pärijatest ei elanud lahkunust kauem, päriavad lahkunu kogu vara tema isa ja ema vanemad. Kui lahkunu isapoolne vanaisa, isapoolne vanaema, emapoolne vanaisa või emapoolne vanaema on surnud, päriavad tema osa pärandvarast asjaomase vanavanema lapsed. Nõbudel pärimisõigus puudub.

5 Milline ametiasutus on pädev:

5.1 pärimisasjades?

Pärimisasjade menetlemine on jagatud eri ametiasutuste vahel. Pärandvara nimekiri (*perukirja*), s.t surnud isiku vara ja kohustuste nimekiri, tuleb saata lahkunu elukohajärgsele maksuametile ühe kuu jooksul pärast asjaomase nimekirja koostamist.

Perekonnaseisuametilt võib taotleda ka pärijate nimekirja kontrollimist. Riigikassa on keskne ametiasutus vara riigi omandisse üleminekuga seotud asjades. Lahkunu elukohajärgne piirkonnakohus (*käräjäoikeus*) on pädev menetlema pärandvaraga seotud mis tahes asju.

5.2 võtma vastu pärandi vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

Seadusjärgse pärimise korral võib pärandi vastu võtta asjaomase vara tegeliku vastuvõtmisega. Pärija võib samuti teha vastuvõtmise kohta eraldi avalduse. Kui pärandvara on juba jagatud, tuleks pärandi vastuvõtmise avaldus esitada teistele pärijatele, kes on pärandi vastu võtnud. Kui pärandvara ei ole jagatud, tuleks avaldus esitada pärandvara valitsevale isikule. Sellise avalduse võib esitada ka kohtule.

Seadusjärgsest pärandist loobumisest avalduse kohta ei ole ette nähtud kindlat vormi, kuid mis tahes sellekohane avaldus tuleb teha kirjalikult. Pärandist loobumise avalduse võib teha mis tahes kaaspärijale või kaaspärijatele, pärandi hooldajale, pärandvara jagajale, testamenditäitjale või mis tahes alanejale sugulasele, kes astub surnud seadusjärgse pärija asemele. Selleks et pärandist loobumisel oleks võlausaldajate nõuete vastu õiguslik mõju, peaks seadusjärgne pärija kas teavitama pärandist loobumisest pärandvara esindajat või esitama pärandist loobumise avalduse elukohajärgsele perekonnaseisuametile, et avalduse saaks nõuetekohaselt registreerida (täitemenetluse seadustiku 4. peatüki artikkel 81).

5.3 võtma vastu annaku vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

Testamendijärgne pärija ei pea oma kavatsustest teatama mingis kindlas vormis. Testamendiga jäetud pärandi vastuvõtmisena käsitatakse nii testamendijärgse pärija poolt pärandi hooldajale või pärandvara jagajale esitatud avaldust kui ka isiku reaalselt tegevust seoses asjaomase varaga. Seadusjärgsete pärijate teavitamisest piisab selleks, et testamendijärgne pärija oleks teada andnud, et ta soovib kasutada oma testamendijärgset õigust.

Testamendijärgsest pärandist loobumisest tuleb teatada kirjalikult. Selleks et testamendijärgsest pärandist loobumisel oleks võlausaldajate nõuete vastu õiguslik mõju, peaks testamendijärgne pärija kas teavitama pärandist loobumisest kirjalikult pärandvara esindajat või esitama pärandist loobumise avalduse elukohajärgsele perekonnaseisuametile, et avalduse saaks nõuetekohaselt registreerida (täitemenetluse seadustiku 4. peatüki artikkel 81).

5.4 võtma vastu pärandi sundosa vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

Seadusjärgne pärija peab esitama testamendijärgsele pärijale sundosanõude kuue kuu jooksul alates testamendist teadasaamisest. Ta võib seda teha kas kohtutäituri vahendusel või muul tõendamist võimaldaval viisil. Sundosanõude võib esitada ka vastava teatise avaldamisega ametlikus väljaandes eespool nimetatud tähtaja jooksul, kui nõuet ei esitatud testamendijärgsele pärijale, sest oli alust arvata, et ta võib vältida nõude vastuvõtmist kohtutäituri vahendusel või kui tema aadress ei olnud teada.

6 Lühikirjeldus siseriikliku õiguse kohase pärimismenetluse, sealhulgas pärandvara likvideerimise ja pärandvara jagamise kohta (sealhulgas teave selle kohta, kas kohus või muu ametiasutus algatab pärimismenetluse ametiülesande korras).

Soomes ei algata ametiasutused pärimismenetlust omal algatusel. Isiku surma korral viiakse kõigepealt läbi pärandvara inventuur (*perunkirjoitus*) ja koostatakse pärandvara nimekiri (*perukirja*). Pärandvara nimekiri on dokument, milles selgitatakse lahkunu varalist olukorda. Teisisõnu loetletakse selles lahkunu varad ja kohustused. Pärandvara nimekirjas märgitakse ära ka pärijad, samuti märgitakse selles ära üleelanud abikaasa varad ja kohustused ning abikaasade ühisvara ja ühised kohustused. Pärandvara inventuur tuleb läbi viia kolme kuu jooksul pärast isiku surma, kuid maksuamet võib seda tähtaega pikendada, kui selleks on konkreetsed põhjused.

Pärandvara inventuuri läbiviimise kohustus on sellel pärijal, kes vastutab pärandvara valitsemise eest, või pärandi hooldajal või testamenditäitjal, kui need on määratud. Asjaomane isik peab valima kaks usaldusisikut, kes pärandvara inventuuri läbi viivad. Pärandvara nimekirjale tuleb lisada ka lahkunu sugupuu. Soomes säilitatakse rahvastikuandmeid nii kirikuregistris kui ka rahvastikuregistris. Ametlikke registriväljavõtteid võib tellida kas perekonnaseisuametist või lahkunu kogudusest. Pärandvara nimekiri tuleb saata Soome maksuametile (*Verohallinto*) ühe kuu jooksul pärast selle koostamist.

Kui testamendi koostanud isik sureb, peab testamendijärgne pärija edastama testamendi teavitamise eesmärgil seadusjärgsetele pärijatele kas kohtutäituri kaudu või muul tõendamist võimaldaval viisil ning ta peab asjaomastele pärijatele andma testamendi tõestatud koopia. Kui seadusjärgne pärija soovib testamendi vaidlustada, peab ta esitama kaebuse kuue kuu jooksul alates testamendist teavitamisest.

Pärandvara jagamine saab alata üksnes pärast pärandvara kindlakstegemist ja pärandaja võlgade maksmist (*pesänselvitys*). See protsess hõlmab pärandvara ulatuse kindlakstegemist, lahkunu võlgade tasumist ja varaga seotud kohustuste täitmist ning konkreetsete õiguste rahuldamist erioigusjärgluse alusel. Pärandvara kindlakstegemise ja pärandaja võlgade tasumise eesmärgil valitsevad pärijad pärandvara ühiselt, välja arvatud juhul, kui on ette nähtud pärandvara valitsemise erikord. Ühise valitsemise asemel võivad pärijad pöörduda kohtu poole ja taotleda pärandi hooldaja määramist lahkunu varale. Kui pärandvara hakkab valitsema pärandi hooldaja, siis lõpeb pärijatepoolne valitsemine ning neil ei ole enam õigust teha mis tahes otsuseid seoses lahkunu varaga. Pärandi hooldaja ülesanne on astuda kõik sammu, mis on vajalikud pärandi kindlakstegemiseks ja võlgade tasumiseks. Kui pärandvara on kindlaks tehtud ja võlad tasutud, peab pärandi hooldaja teavitama sellest pärijaid ning koostama aruande.

Seejärel on kõigil kaaspärijatel õigus taotleda pärandvara jagamist. Kui lahkunu oli abielus või oli sõlminud registreeritud kooselu, tuleb ühisvara ära jagada enne, kui toimub pärandvara jagamine pärijate vahel. Pärijad võivad pärandvara jagada kokkuleppe alusel. Tuleb koostada pärandvara jagamise kokkulepe ja sellele peavad alla kirjutama kõik kaaspärijad. Kokkuleppe õigsust peavad tõestama kaks erapooletut tunnistajat.

Pärijad võivad samuti pöörduda kohtu poole, et saada kohtumäärus, millega määratakse pärandvarale jagaja. Seda tehakse tavaliselt siis, kui pärijad ei jõua pärandvara jagamises kokkuleppele. Pärandvara jagajana toimib pärandi hooldaja või testamenditäitja, tingimusel et ta ei ole pärija ja pärijad paluvad tal pärandvara ära jagada ning määratud ei ole teist pärandvara jagajat.

Pärandvara jagaja peab ette nägema pärandvara jagamise aja ja koha ning ta peab tõendamist võimaldaval viisil kutsuma jagamisele kõik pärijad. Pärandvara jagaja peab püüdma tagada, et pärijad saavutavad pärandvara jagamise küsimuses kokkuleppe. Kui jõutakse kokkuleppele, siis toimub pärandvara jagamine vastavalt sellele. Kui kokkulepet ei saavutata, peab pärandvara jagaja jagama pärandi selliselt, et iga pärija saaks osa erinevatest varaliikidest, millest pärand koosneb. Kui pärandvara ei ole võimalik muul moel jagada, võib kohus teha pärandvara jagaja taotluse alusel määruse pärandvara osa või vajaduse korral kogu pärandvara müümiseks pärandvara jagaja poolt. Pärandvara jagaja koostab ja allkirjastab pärandvara jagamise akti (*perinnönjakokirja*). Pärija võib vaidlustada pärandvara jagaja poolt läbi viidud jagamise, esitades kuue kuu jooksul pärast jagamist hagi teiste pärijate vastu.

7 Kuidas ja millal saab isikust pärija või annakusaaja?

Isik on seadusjärgne pärija (*perillinen*), kui ta oli lahkunuga seaduslikes perekondlikes või abielusuhetes või lapsendaja ja lapsendatava suhetes. Testamendijärgne pärija (*testamentinsaaja*) võib olla kas füüsiline või juriidiline isik.

Seadusjärgne pärija või testamendijärgne pärija saab olla vaid selline füüsiline isik, kes oli lahkunu või testaatori surma ajal elus. Selle hulka võib kuuluda laps, kes eostati enne lahkunu surma ja kes sünnib pärast lahkunu surma elusana.

Seadusjärgne pärija või testamendijärgne pärija, kes soovib jõustada oma õigust, peaks oma pärandi vastu võtma või edastama oma nõude pärandi vastu võtnud isikule või isikutele. Kui pärandvara ei ole osadeks jagatud, tuleks nõue esitada pärandvara valitsevale isikule või kohtule. Seadusjärgne pärija või testamendijärgne pärija loetakse päritud vara vastuvõtnuks, kui ta on kas üksi või koos teise isikuga asunud pärandvara valitsema, osalenud pärandvara nimekirja koostamisel või pärandvara jagamisel või teinud muid toiminguid seoses asjaomase varaga.

8 Kas pärija pärib ka surmu võlad? Kui jah, siis millistel tingimustel?

Pärijal ei ole lahkunu võlgadega seoses isiklikku vastutust. Pärija, kes peab koostama pärandvara nimekirja, vastutab isiklikult lahkunu võlgade tasumise eest üksnes juhul, kui ta ei esita asjaomast nimekirja õigeaegselt.

Lahkunu ja tema pärandvaraga seotud võlad tasutakse pärandvara arvelt. Pärijad vastutavad siiski isiklikult selliste võlgade tasumise eest, mille nad on võtnud pärandvara arvel.

9 Milliseid dokumente ja/või millist teavet üldjuhul nõutakse kinnisvara registreerimiseks?

Kinnisvara registreerimiseks nõutavad dokumendid on erinevad sõltuvalt sellest, kas asjaomane kinnisvara saadi seadusjärgse pärimise teel või testamendi alusel. Kui taotletakse seadusjärgse pärimise teel saadud kinnisvara registreerimist, tuleb avaldusele lisada pärandvara nimekiri, pärandvara jagamise akt, lahkunu sugupuu, mis tahes dokumendid pärandvara jagamise kohta ja mis tahes dokumendid, mis käsitlevad päritud kinnisvara võõrandamist. Taotleja peab samuti tõendama, et pärandvara jagamine on jõustunud, lisades avaldusele kas kõigi kaaspärijate allkirjastatud dokumendi jagamise heakskiitmise kohta või lahkunu elukohajärgse pädeva kohtu väljastatud tõendi jagamise õigusliku kehtivuse kohta.

Kui taotletakse testamendi alusel saadud kinnisvara registreerimist, tuleb avaldusele lisada pärandvara nimekiri, lahkunu sugupuu, testamendi originaal, tõend testamendi õigusjõu kohta ning tõendid selle kohta, et kõiki seadusjärgseid pärijaid on testamendist teavitatud. Kui pärijate nimekirja õigsust peab tõendama perekonnaseisuamet, ei ole avaldusele vaja sugupuud lisada.

9.1 Kas pärandi hooldaja määramine on kohustuslik või taotluse korral kohustuslik? Kui see on kohustuslik või taotluse korral kohustuslik, milliseid samme tuleb selleks astuda?

Pärandi hooldaja määramise taotlemine ei ole kohustuslik. Kui kohtule esitatakse avaldus pärandi hooldaja määramiseks, peab kohus nimetama pärandi hooldaja, kes hoolitseb pärandvara valitsemise eest. Avalduse võib esitada mis tahes pärija või testamenditäitja või testamendijärgne pärija. Pärandvara võidakse anda üle pärandi hooldajale vara valitsemise eesmärgil ka pärandvara või lahkunu võlausaldaja avalduse alusel või lahkunu võlgade eest vastutava isiku avalduse alusel.

9.2 Kellel on õigus surma puhuks tehtud korraldus täide viia ja/või pärandit hooldada?

Pärijad valitsevad pärandvara ühiselt, välja arvatud juhul, kui on ette nähtud pärandvara valitsemise erikord. Pärijad võivad samuti kokku leppida pärandvara ühises valitsemises ja selles, et pärandvara terviklikkus peab säilima kuni edasiste korraldusteni või kindlaksmääratud tähtajaks.

Pärandvara võidakse valitsemise eesmärgil pärandi hooldajale üle anda kohtuotsusega. Sellisel juhul lõpeb pärijatepoolne ühine valitsemine ning pärijatel ei ole seejärel enam õigust teha mis tahes otsuseid seoses lahkunu varaga, seda isegi juhul, kui sellised otsused on ühehäälsed.

Pärandaja võib oma testamendis nimetada konkreetse isiku, kes valitseb pärandvara testamenditäitjana. Testamenditäitja ülesanne on tagada pärandvara kindlakstegemine ja võlgade tasumine ning testament täita. Sellisel juhul täidab testamenditäitja ülesandeid, mis oleksid vastasel korral kuulunud pärijate või pärandi hooldaja kohustuste hulka. Testamenditäitja nimetamine ei takista pärandi hooldaja määramist. Kui testamendis on nimetatud testamenditäitja, määratakse ta pärandi hooldajaks, välja arvatud juhul, kui eksisteerivad mõjuvad põhjused seda mitte teha.

9.3 Millised on pärandi hooldaja volitused?

Pärandvara ühine valitsemine on selline valitsemisvorm, mille puhul peavad kõik otsused olema tehtud ühehäälselt. Sellest nõudest võib kõrvale kalduda üksnes erijuhtudel. Pärandvara ühise valitsemise korral on pärijatel suhetes kolmandate isikutega ühine esindusõigus ning nad esindavad pärandvara kohtus sellega seotud kohtuasjades. Kui on vaja toimida eriti kiireloomuliselt, siis võib seda teha isegi juhul, kui ei ole võimalik saada kõigi pärijate nõusolekut. Pärijad võivad volitada konkreetset isikut tegema pärandvaraga seotud toiminguid.

Kui kohus määrab pärandi hooldaja, väljastab ta hooldajale dokumendi, milles täpsustatakse, millist pärandvara ta on valitsema määratud. Pärandi hooldaja volitused hõlmavad üksnes seda pärandvara, mida ta on valitsema määratud. Pärast seda, kui pärandvara on antud valitsemise eesmärgil üle pärandi hooldajale, saab temast pärandvara esindaja suhetes kolmandate isikutega ning kohtus pärandvara seotud kohtuasjades. Pärandi hooldaja peab tegema kõik toimingud, mis on vajalikud pärandvara kindlaksmääramiseks ja võlgade tasumiseks. Pärandi hooldaja peab küsima pärijate arvamust seoses nende jaoks oluliste küsimustega. Kuid isegi sellistel juhtudel ei vaja pärandi hooldaja tegutsemiseks pärijate nõusolekut.

Testamenditäitja õigused pärandvara kindlaksmääramise ja võlgade tasumise ajal sõltuvad testamendist. Kui testamendis ei ole täpsustatud teisiti, on testamenditäitjal pärandi hooldajaga samad õigused.

10 Millised dokumendid antakse üldjuhul välja siseriikliku õiguse kohaselt pärimismenetluse jooksul või selle lõpus, tõendades pärandisaajate staatust ja õigusi? Kas neil on konkreetne tõendusjõud?

Pärimismenetluse lõpuks koostatakse pärandvara nimekiri ja pärandvara jagamise akt. Need on dokumendid, mis tõendavad pärija (te) staatust ja õigusi.

Pärandvara nimekirjas tuleb ära märkida pärijad, lahkunu varad ja kohustused, soodustatud isikud ja üleelanud abikaasa (isegi juhul, kui abikaasa ei ole pärija).

Pärandvara jagamine toimub pärandvara jagamise akti alusel. Selle näol ei ole siiski tegemist sellise täitedokumendiga, mille alusel saaks alustada täitemenetlust või anda üle vara omandiõigus. Täitemeetmete võtmiseks on vaja eraldi jõustunud kohtuotsust.

Soomes ei kohaldata dokumentide formaalse tõendusjõu põhimõtet.

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 02/03/2018